

Lastensuojelun Keskusliiton toiminnanjohtaja Mauri Upanne: Lapsen ongelmiin puuttumattomuus on yhteiskunnalle kallista

Tulevaisuuden Suomessa lapset ja nuoret ovat niukka voimavara, josta tulee pitää hyvää huolta. Arvioiden mukaan vuoden 2015 jälkeen kuolleiden määrä ylittää syntyneiden määrän.

Parasta hyvinvointipolitiikkaa koko kansakunnan kannalta on jo syntyneistä lapsista huolehtiminen niin, että kaikki lapset voivat saavuttaa edellytystensä mukaisen työkyvyn. Tällainen yhteiskuntapolitiikka on myös tehokasta lapsuuden suojelua, korosti Lastensuojelun Keskusliiton toiminnanjohtaja Mauri Upanne Varhaisen puuttumisen -foorumissa Joensuussa torstaina. Samassa yhteydessä julkistettiin myös keskusliiton lapsipoliittinen toimintalinjaus Lapsen hyvä elämä 2015.

Upanteen mielestä lapsiperheiden ongelmana ei ole väitetty uusavuttomuus, vaan pikemminkin arjen rasittavuus, perheen ja työn yhteensovittamisen ongelmat tai työn puute.

- Lasten kannalta hätkähdyttävää on tieto, että vajaa viidennes lapsiväestöstä elää väkivaltaisissa perheissä, joissa väkivalta kohdistuu myös lapsiin. Lapsia pahoinpitelevät niin äidit kuin isätkin, vaikka mielikuvissa väkivaltaa harjoittavat yleisimmin miehet.

Viime vuonna poliisin tietoon tuli yli 100 alle 6-vuotiaan lapsen pahoinpitelyepäilyä. Kaikkia tapauksia ei edes ilmoiteta poliisille, mikä Upanteen mukaan johtuu siitä, että lapsen pahoinpitelyn tai kurittamisen epäilyn puheeksi ottaminen koetaan sosiaali- ja terveydenhuollossa edelleen vaikeana. Stakes antoi pari vuotta sitten asiaa koskevan ohjeistuksen, mutta työntekijöitä ei ole koulutettu sen käyttöön riittävästi.

- Lapsen ja perheen ongelmiin puuttuminen ei ole helppoa ja siksi pä niiltä haluaisi mielellään sulkea silmänsä. Ongelmiin puuttumattomuus on kuitenkin yhteiskunnan kannalta kallis ratkaisu. Kun 1990-luvun alussa arvioitiin yhden lapsen ongelmien hoitamattomuuden ja siitä seuraavan elinikäisen syrjäytymisen maksavan yhteiskunnalle 4 miljoonaa markkaa, on nykyinen arvio miljoona euroa.

Lastensuojelun Keskusliiton lapsipoliittinen toimintalinjaus Lapsen hyvä elämä 2015 korostaa perus- ja ihmisoikeuksien kuuluvan myös lapsille. Ihmisoikeuksiin kuuluu mm. oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen.

- Lasten ruumiillinen kurittaminen ja pahoinpitely on Suomessa lailla kielletty. Valtaosa suomalaisista aikuisista tietää keskusliiton tutkimuksen mukaan tämän. Kuitenkin samaisen selvityksen mukaan runsas kolmannes suomalaisista edelleenkin hyväksyy ruumiillisen kurituksen kasvatuskeinona.

Upanteen mukaan keskusliitto käynnistää kuluvana vuonna mediakampanjan, jossa korostetaan lasten ruumiillista koskemattomuutta ja tarjotaan

kuritukselle vaihtoehtoisia kasvatustapojen menetelmiä. Upanne toivoo, että se saa aikaan muutosta suomalaisten asenteissa ja kasvatustapojen menetelmät muuttuvat väkivallattommiksi.

Varhainen puuttuminen

Keskusliiton selvityksen mukaan suomalaiset ovat valmiit puuttumaan lapsen kaltoinkohteluun tai kurittamiseen sellaista havaitessaan tai epäillessään. Vain vajaat 10 prosenttia vastaajista ei halunnut sekaantua asiaan.

- Tulos kuulostaa hyvältä. Valitettavasti kasvavat lastensuojelun asiakasmäärät sekä lastensuojeluasiakkaiden lisääntyneet ja monimutkaistuneet ongelmat kertovat myös toisenlaista viestiä, pohtii projektipäällikkö Maarit Kuikka Lastensuojelun Keskusliitosta. Hänen mielestään raskailta lastensuojelutoimenpiteiltä olisi joissakin tapauksissa voitu välttyä, mikäli lapsen ongelmiin olisi puututtu ajoissa.

- Yksittäinen ihminen ajattelee harvoin, että hänellä on oikeus ja jopa velvollisuus puuttua lapsen hätään. Pelko siitä, että puuttuminen vaarantaa sukulaisuus- tai naapurisuhteet ja johtaa jopa oikeustoimiin, voi vaikuttaa siihen, että lapsen ongelmilta ummistetaan silmät, sanoo Kuikka.

Julkiselle sektorille on kehitetty erilaisia varhaisen puuttumisen menetelmiä, joiden käyttämiseen lasten ja nuorten parissa työskenteleviä kunnallisia viranhaltijoita koulutetaan. Yksittäisen ihmisen kohdalla keskeistä on sen sijaan avuntarjoajan oma rohkeus tarttua ja puuttua asioihin. Kun työmenetelmiä ei ole, kyse on omasta asenteesta ja uskosta omaan huoleen. Auttajan – niin ammattilaisen kuin maallikonkin - oikeusturvaan liittyvistä kysymyksistä tulee keskustella avoimesti ja rohkeasti, koska myös se luo varhaiselle puuttumiselle suotuisaa ilmapiiriä.

- On tärkeä ymmärtää, ettei lapsi itse pysty toimimaan aikuisen mielivaltaa vastaan. Lapsen lakisääteinen oikeus on, että hänen lähellään on turvaa tuovia aikuisia ja turvallinen kasvuympäristö, muistuttaa Kuikka.

Lapsen hyvä elämä 2015

Lapsen hyvä elämä 2015 on Lastensuojelun Keskusliiton toimintalinjaus suomalaiseen lapsipolitiikkaan ja lasten suojelupolitiikkaan. Lasten hyvinvoinnin turvaaminen on suuri haaste hyvinvointivaltiolle, sillä jo lähivuosina lasten määrä Suomessa kääntyy laskuun, ja yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa. Upanteen mukaan ei ole kyse lasten ja vanhusten vastakkain asettamisesta.

– Kaikkia lapsiamme tarvitaan myös huolehtimaan ikääntyvän väestön hyvinvoinnista. Lapsen hyvän elämän turvaamiseksi kaivataan uutta ajattelua ja uusia toimenpiteitä niin perheissä, hallinto- ja palvelujärjestelmissä kuin yhteiskuntapolitiikassakin, Upanne korostaa.

Lisätiedot: Lastensuojelun Keskusliitto
viestintäpäällikkö Annamaija Puonti
puh: 040-580 2545, (09) 3296 0214